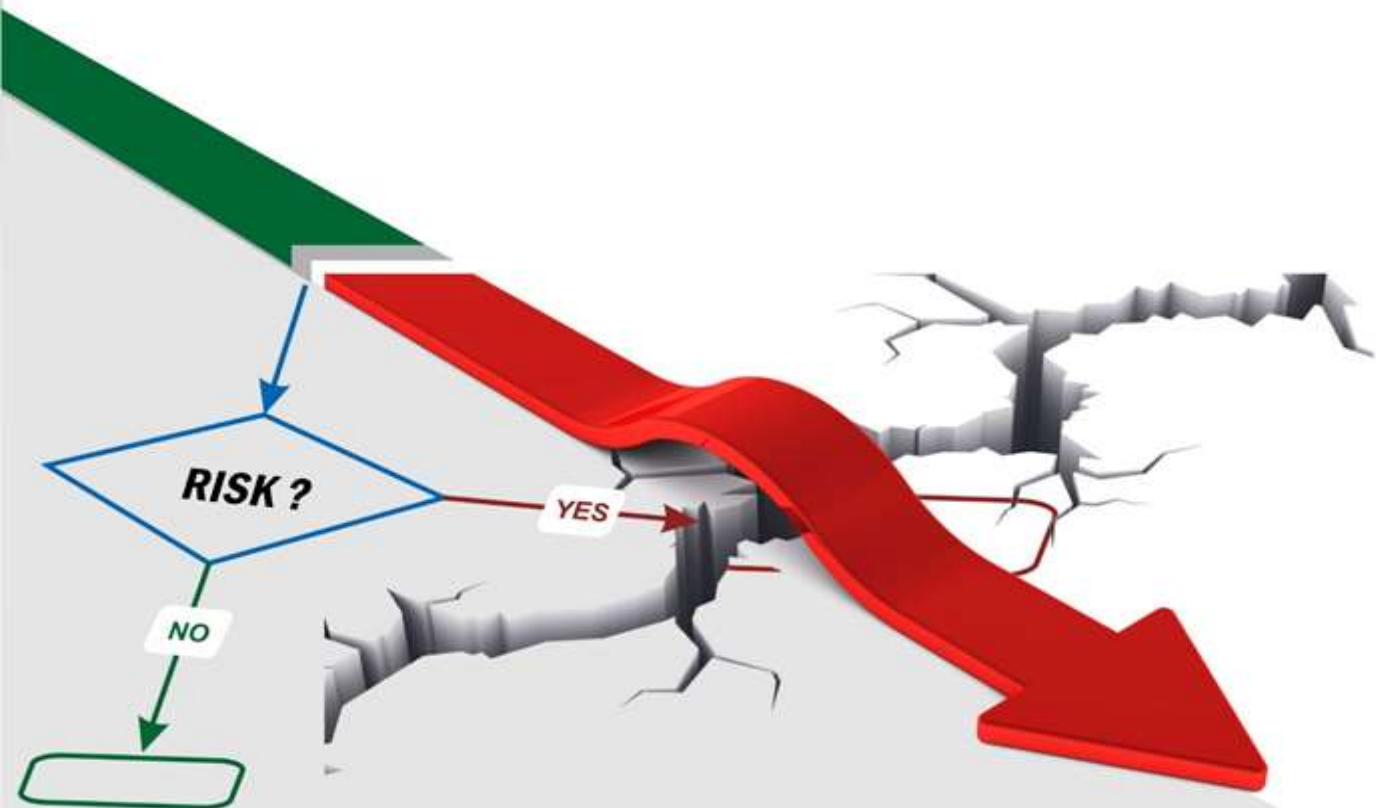

Administrata Tatimore e Kosovës
Poreska Administracija Kosova
Tax Administration of Kosovo

PLANI VJETOR I TRAJTIMIT TË RREZIQEVE PËR VITIN 2019

Detaljan plan tretiranja rizika za 2019. godinu

Februar 2019., Priština

Detaljan plan tretiranja rizika za 2019. godinu, opisuje aktivnosti pružanja odgovora, koji će doneti proizvode za koje se očekuje da će uticati na ponašanje poreskih obveznika u vezi sa ispunjavanjem poreskih obaveza.

Ovaj plan opisuje kako se može pružati odgovor na način kako bi se postigao što viši efekat u ponašanju poreskih obveznika u ciljanoj grupi, korišćenjem što manjeg broja izvora i dajući tako smernice za Operativni plan, OVPO i za regionalne kancelarije, na koji način treba da razvijaju aktivnosti za ispunjavanje obaveza od strane poreskih obveznika.

Ključni pokazatelji učinka koji su opisani u ovom planu će se koristiti radi određivanja ukoliko smo uspešni u ispunjavanju naših ciljeva i istovremeno će ovi pokazatelji poslužiti za procenu rada osoblja angažovanog direktno u operacijama ispunjenja.

Ovaj plan je usvojen na redovnom sastanku visokog menadžmenta PAK-a, dana 08.02.2019. godine, i kao takav se smatra konačnom verzijom koja je spremna za sprovođenje.

Sadržaj

Sadržaj	3
1. Identifikacija rizika ispunjenosti	4
1.1 Registracija	4
1.2 Dokumentacija	4
1.3 Deklarisanje	4
1.4 Isplata	4
2. Rizici ispunjavanja PDV-a.....	5
3. Rizici ispunjenja u PLD/PPK	8
4. Osobe koje se ne deklarišu.....	10
5. Specifični planovi ispunjenja za grupu rizika za 2019. godinu.....	12
6. Plan u vezi sa dopunskim aktivnostima ispunjenja za 2019. godinu.....	14

1. Identifikacija rizika ispunjenosti

Odgovornost Poreske administracije Kosova (PAK), kao punopravne izvršne agencije sa punom autonomijom, je da upravlja primenom bilo koje vrste poreza važećeg poreskog zakonodavstva na Kosovu, koje se kao takvo sintetizuje u četiri posebne zahteve:

1.1 Registracija: *Svaka lice, koje podleže bilo kojoj poreskoj vrsti kojom upravlja Poreska administracija, za primarnu obavezu ima registraciju;*

1.2 Dokumentacija: *Svaki poreski obveznik je dužan da vodi beleške o aktivnostima koje obavlja, onako kako se zahteva sa poreskim zakonodavstvom*

1.3 Deklarisanje: *Poreski obveznici moraju dostaviti PAK-u poreske deklaracije u skladu sa poreskim zakonodavstvom, tačno i u predviđenom vremenskom roku;*

1.4 Isplata: *Poreski obveznici moraju da plaćaju poreske obaveze, u predviđenom vremenskom roku.*

U nastavku su navedeni svi identifikovani rizici za 2019. godinu, podeljeni u četiri oblasti ispunjenja:

	Glavni rizici	Veličina	Stope neispunjenja ¹		
			2016.	2017.	2018.
Registracija	Ne registrovanje poreskih obveznika	Mikro	2.0%	1.5%	1.7%
	Ne registrovanje u odgovarajućim poreskim računima	Mi/M/Sr.	5.1%	3.5%	4.1%
	Ne registrovanje radnika	Sve	10-13%	10-13%	10-13%
	Nedostatak specifičnih podataka u vezi sa poreskim obveznikom	Mi/M/Sr.	1.4%	1.4%	1.4%
	Ne ažuriranje podataka poreskog obveznika	Sve	11.4%	10.3%	10.0%
Dokumentacija	Ne opremanje fiskalnom kasom	Mi/M/Sr.	62.1%	60.4%	55.5%
	Ne izdavanje fiskalnih kupona ²	sve	9.1%	7.5%	6.1%
	Ne održavanje knjiga i registracija ²	Manje, Srednje	8.6%	10.6%	9.6%
	Netačne registracije ²	Sve	2.1%	1.7%	2.0%
	Fiktivne registracije ³	Sve	1.1%	1.6%	1.4%
Deklarisanje	Ne deklarisanje prihoda ³	Sve	43.8%	36.0%	34.8%
	Pod deklarisanje ³	Sve	21.4%	21.6%	24.4%
	Nedozvoljena smanjenja ³	Sr/Ma/ OVPO	26.4%	26.6%	27.9%
	Ne osnovani zahtevi za refundiranje ³	Sr/Ma/ OVPO	24.5%	38.9%	47.1%
	Ne dostavljanje poreske deklaracije	Sve	29.7%	33.1%	37.9%
	Dostavljanje deklaracije sa zakašnjenjem	Sve	28.6%	25.7%	19.6%
Plaćanje	Stari dugovi	Sve	35.2%	20.8%	9.6%
	Kritički dugovi	Sve	1.6%	1.5%	1.2%
	Novi dugovi	Sve	5.2%	7.1%	16.4%
	Kašnjenje u plaćanju	Sve	17.0%	13.0%	12.0%

¹ Ovi podaci predstavljaju podatke generisane modulom VKME i predstavljaju podatke o orijentaciji za trend rizika prema odgovarajućim oblastima.

² Podaci o stopama neispunjenja koje se odnose na: Neizdavanje fiskalnih kupona, Ne održavanje knjiga i zapisa i netačne registracije, predstavljaju broj novčanih kazni izdatih za ova pitanja u odnosu na ukupan broj poseta po svakoj dotičnoj godini.

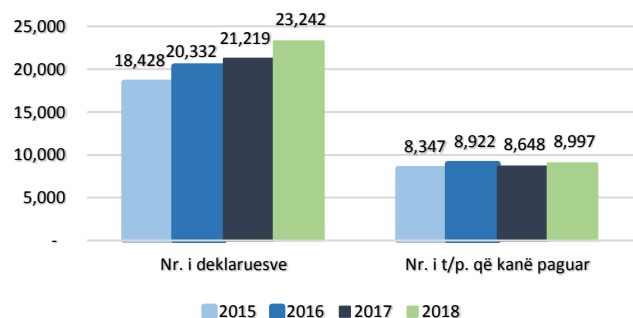
³ Podaci o stopama neispunjenja koje se odnose na: fiktivne registracije, ne deklarisanje prihoda, pod deklaraciju, nedopuštena smanjenja, neosnovane zahteve za refundiranje, predstavljaju broj kontrola sa ovim slučajevima od ukupnog broja kontrola za dotičnu godinu.

2. Rizici ispunjavanja PDV-a

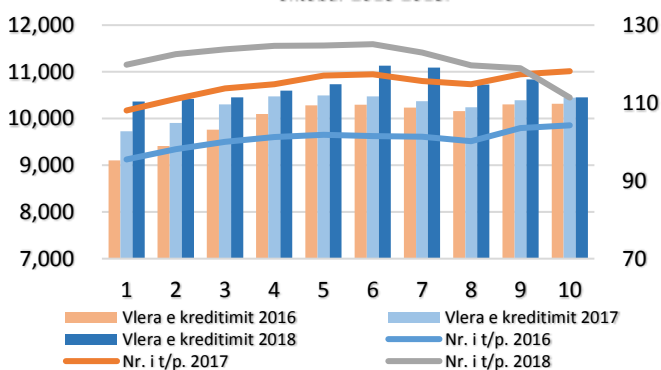
U PDV su identifikovani 5 različiti rizici:

➤ Kontinuirano kreditiranje

Od 23.460 poreskih obveznika koji su prijavili PDV tokom 2018. godine, samo 40% njih je imalo obavezu plaćanja barem jednom u toku dotične godine.

Broj p/o sa kreditiranjem u PDV i iznos kreditiranja, januar-oktobar 2016-2018.

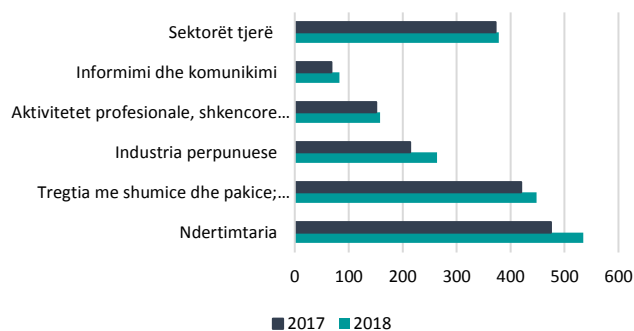
Br. p/o. sa kreditiranjem prema glavnim sektorima za period oktobar/2016-2018.

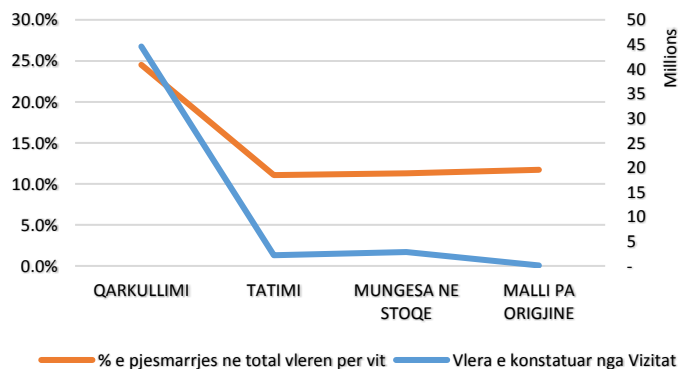
➤ Ne primena suprotnog opterećenja u sektoru izgradnje

Imamo veliki broj poslovanja u sektoru građevinarstva koji ne poštuju zakonsku osnovu tako što čine pod deklaraciju. Od ukupnog broja deklariranih PDV-a, 1.866 p/o je popunilo liniju 28 u deklaraciji o PDV-u.

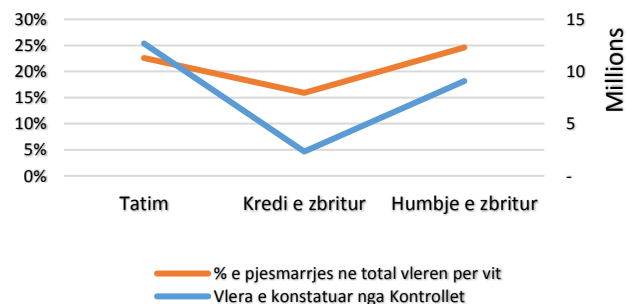
Broj p/o koji su ispunili liniju 28 u deklarisanju PDV-a

Nalazi sa posete u sektoru građevinarstva tokom 2018. godine

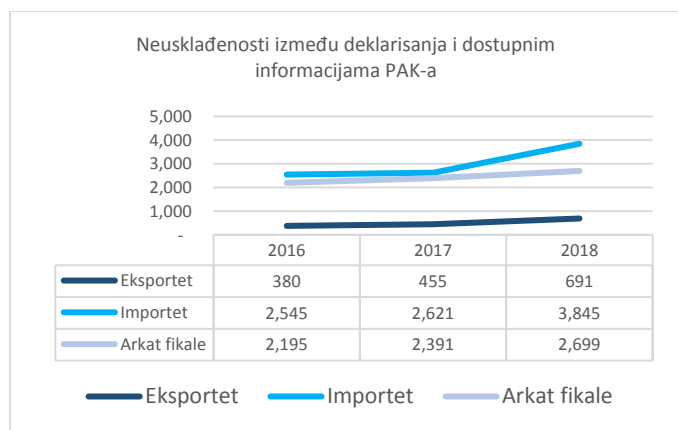

Nalazi sa kontrole u sektoru građevinarstva tokom 2018. godine

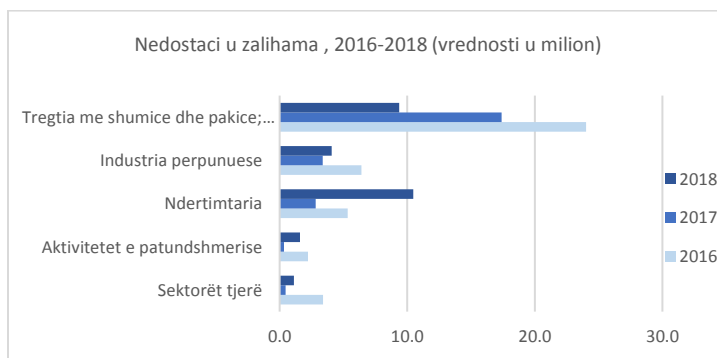
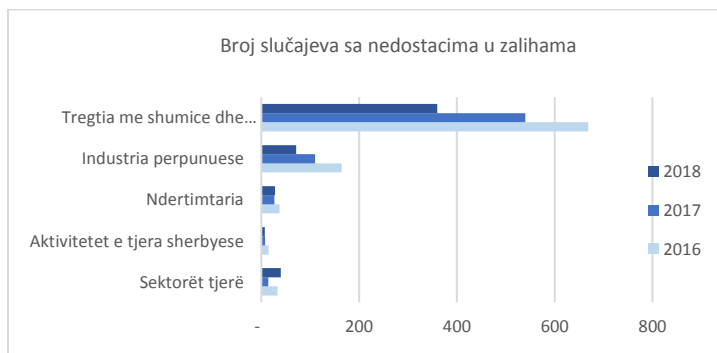
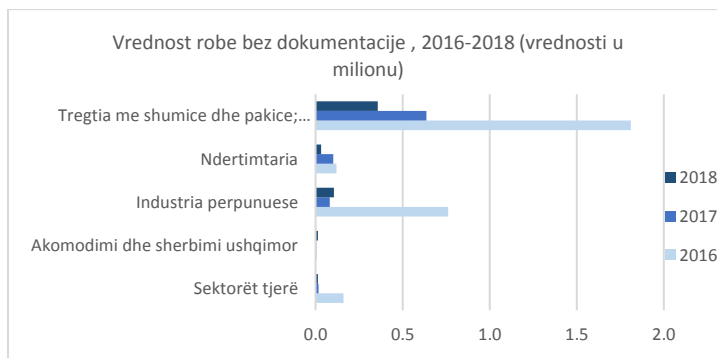
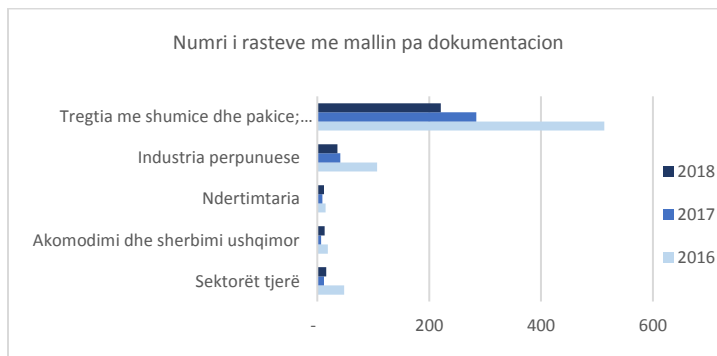
➤ Neusklađenosti deklarisanja sa informacijama koje poseduje PAK

Takođe, Postoji i jedan broj poreskih obveznika koji nisu prijavili u svojim mesečnim deklaracijama PDV-a tačan iznos uvoza ili izvoza ili imaju nesaglasnosti između prometa iz fiskalne kase i deklarisanog iznosa u deklaraciji o PDV-u. Na osnovu izveštaja o podacima i podacima trećih strana i podataka iz fiskalnih kasa, broj neusklađenih p/o po godina je sledeći:

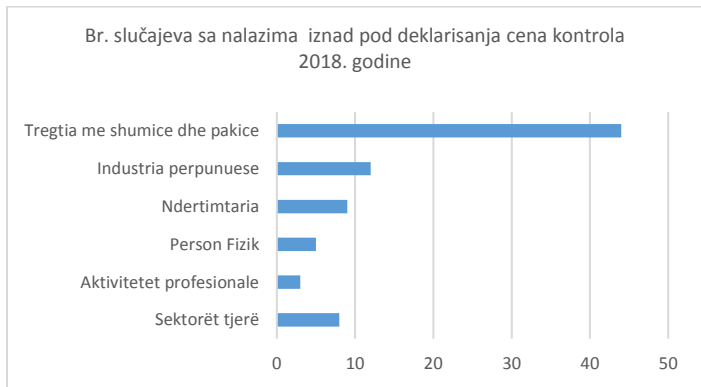
➤ Roba bez dokumentacije i nedostatak u zalihama

Još uvek postoji značajan broj poreskih obveznika koji imaju problem robe bez dokumentacije što je kasnije kao rezultat kupovina bez faktura, kao i nedeklarisane prodaje koja se kasnije odražava kao nedostatak u zalihama. Takav rizik se uglavnom odražava u sektorima koji imaju velike vrednosti dionica kao što su: trgovina, proizvodnja, građevinarstvo itd. U nastavku ćemo prikazati rezultate terenskih poseta vezanih za robu bez dokumentacije & nedostatak zaliha, za periode 2016-2018.

➤ Pod deklarisanje cena prodaje

Ovaj tretman je usmeren na sva ona poslovanja koji ne predstavljaju tačnu prodajnu cenu robe, prema vrednosti otvorenog tržišta. Od 1.714 završenih revizija, 5% njih, odnosno 81 slučaj, rezultiralo je nalazima o pod deklaraciji prodajne cene.

3. Rizici ispunjenja u PLD/PPK

Takođe, izvršena je identifikacija rizika i za druga dva tipa poreza, ličnih prihoda i prihoda od korporacija, koji su:

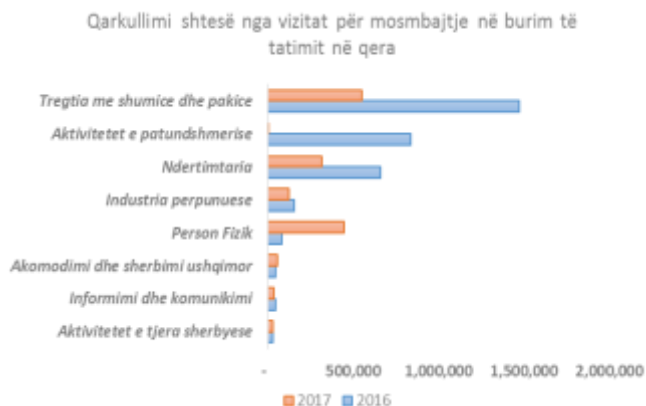
➤ Ne održavanje u izvoru poreza

Prema izvršenim analizama i Izveštaja procene o proširenju neformalne ekonomije na Kosovu, objavljenom u novembru 2017. godine, oko 45.000 radnika sa punim radnim vremenom je zaposleno u neformalnoj ekonomiji, a najviše u poljoprivrednom sektoru. Samo u periodu januar-decembar 2018. godine u aktivnostima na terenu registrovano je oko 2.329 radnika u različitim sektorima. U poređenju sa ostalim 2016. i 2017. godinama, većina poseta je obavljena u sektoru stambenih i prehrambenih usluga, kao i u veleprodajnoj i maloprodajnoj trgovini.

Preko 1,6 miliona evra dodatnog prometa i više od 260 hiljada evra dodatnog poreza nastali su zbog poseta na terenu za period januar-novembar 2017. godine, za ne održavanje u izvoru poreza na zakupu. Od više od 16.000 osoba koja su se deklarirala za 2017. godinu, 40% je onih koji su zadržali porez na zakup, i pripadaju sektoru trgovine na veliko i malo, 10% prerađivačkoj industriji, 7% profesionalnim aktivnostima i 4% građevinarstvu, kao što je

navedeno čak i u nedavnim publikacijama o neformalnoj ekonomiji.

➤ Ne održavanje registara ili njihovo netačno održavanje

Od aktivnostima na terenu ostvarenih tokom ove godine, najveći broj novčanih kazni za ne posedovanje fiskalnih kasa i ne izdavanje fiskalnih kupona izdato je u sektoru za smeštaj i prehrambene usluge. U nastavku, u grafičkom obliku prikazani su sektori sa najvišim novčanim kaznama za ne posedovanje fiskalne kase, ne izdavanje fiskalnih kupona i ne održavanje regularnih registara za 2018. godinu.

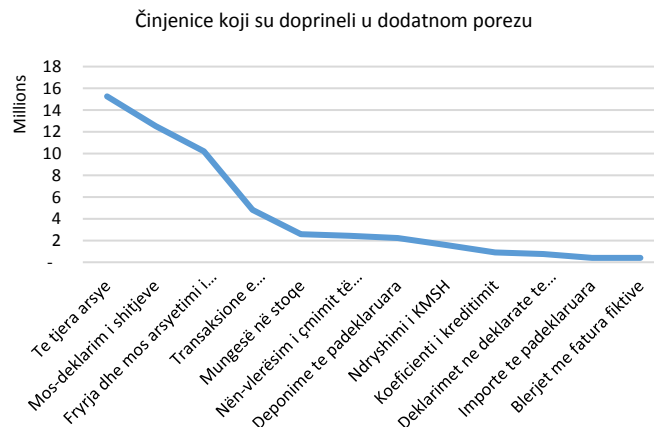

➤ Nedozvoljena smanjenja

Iz rezultata kontrola izvršenih u periodu januar - decembar 2018. godine, kako bi se verifikovali troškovi da li su tačni ili su nekonzistentni, ispostavlja se da su građevinarstvo, transport i skladištenje dva sektora sa najvećim prosekom dodatnog poreza za jednu kontrolu.

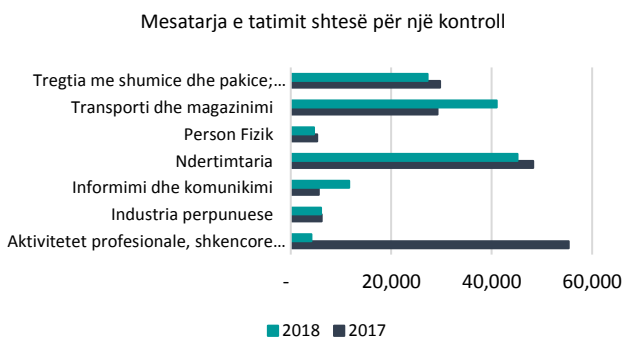
transporta, skladištenja i aktivnosti zdravlja ljudi, imaju najveću stopu poreza na jednu kontrolu.

Činjenice sa kontrola: U nastavku su navedene neke činjenice koji su doprineli dodatnom porezu.

➤ Pod deklaracije

Još jedna neuobičajena pojava je netačno deklarisanje ili pod deklaracije. Uvek se osvrćući na rezultate koji su proizašli sa terena, sektori

4. Osobe koje se ne deklarišu

Jedna od pojava koja predstavlja veliku zabrinutost za PAK jesu i **osobe koje se ne deklarišu i zabrana osoba da se deklarišu**. Dok su osobe koje se ne deklarišu oni poreski obveznici koji nikada nisu podneli poresku deklaraciju, **zabrana osoba da se deklarišu** su oni poreski obveznici koji su deklarirali, ali su prekinuli deklarisanje.

Na osnovu Administrativnog uputstva o tretiranju osoba koje se ne deklarišu od 29.11.2017. godine, vrste osoba koje se ne deklarišu i zabrana osoba da se deklarišu koji su identifikovani od strane PAK-a su:

- Aktivne osobe koje obavljaju privredne aktivnosti, ali koji ne deklarišu,
- Osobe čiji poreski računi nisu zatvoreni sa datumom izdavanja poreske potvrde za zatvaranje,
- Osobe koje su objavljene iz KARB, ali nisu zatvorena od strane PAK-a,
- Neaktivne osobe, ali koje nisu pokrenule nikakav postupak zatvaranja poslovanja,
- Osobe koje su promenile svoj status i deklarišu se sa novim fiskalnim brojem,
- Osobe koje su privremeno neaktivne i ne obaveštavaju PAK o privremenoj pasivnosti,
- Osobe koje imaju otvoreni račun IS/QS dok se oporezuju na stvarni dohodak i obrnuto,
- Osobe koje imaju aktivne poreske račune, ali nisu obavezne da deklarišu preko tog računa,
- Nekomercijalna fizička lica koja imaju aktivne račune, ali nisu obavezna da deklarišu putem tog računa.

Imajući u vidu činjenicu da postoji stalni porast nedostajućih poreskih deklaracija, kao što je definisano u uputstvu, PAK treba da identifikuje one poreske obveznike koji ne deklarišu ili ne prestaju da izjavljuju i

stvaraju kontinuirani proces prenošenja osoba koja se ne deklarišu i zabrana osobama da se deklarišu.

Tretiranje osoba koje ne deklarišu prema Administrativnom uputstvu o **mesečnim deklaracijama** će uključiti sledeće korake:

1. U slučaju ne deklarisanja po prvi put za odgovarajući period, poreski obveznik se obaveštava sa porukom ili elektronskom poštom (e-mailom), prisjećajući se o deklarisanju za odgovarajući period.
2. U slučaju ne deklarisanja za dva uzastopna perioda, poreski obveznik se kontaktira od strane Centra za pozive, kada mu se traži da dostavi deklaracije za nedeklarisane periode.
3. U slučaju ne deklarisanja za tri uzastopna perioda, Regionalna direkcija treba da kontaktira poreskog obveznika i da proveri status poreskog obveznika, kako bi osigurala deklaracije i da ih procesira.
4. U slučaju ne deklarisanja za četiri uzastopna perioda, Regionalna direkcija odobrava deaktiviranje poreskog računa, povlačenje sertifikata o PDV-u i preuzima sve druge radnje, kao što su informacije o carini, objavljivanje spiskova i druge radnje prema procedurama u slučaju povlačenja sertifikata o PDV-u.

Dok, tretiranje osoba koje ne deklarišu prema Administrativnom uputstvu za **kvartalne i godišnje deklaracije** će uključiti sledeće korake:

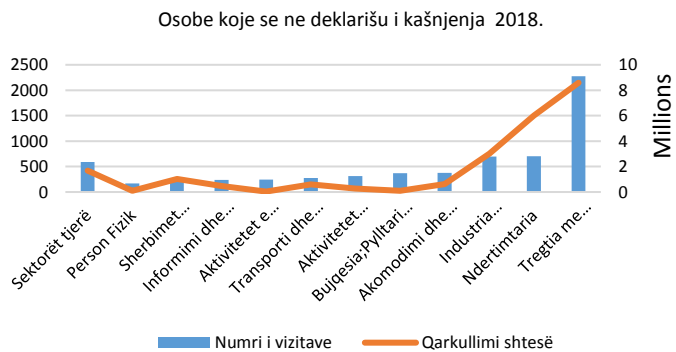
1. U slučaju ne deklaracije za odgovarajući period, poreski obveznik se obaveštavaju porukom ili elektronskom poštom (e-mailom), podsjećajući ga na deklaraciju za odgovarajući period.
2. Zatim, poreski obveznik se kontaktira od strane Pozivnog centra, kada se zahteva od njega da dostavi deklaraciju za nedeklarisani period.
3. Regionalna direkcija treba da kontaktira poreskog obveznika i da proveri status

poreskog obveznika kako bi osigurala deklaracije i da ih procesira.

- U slučaju ne deklarisanja, Regionalna direkcija će odobriti de-aktiviranje poreskog računa, nakon što se završe sve procedure od Operative, uključujući i postupke Obaveznog sastanka.

Na osnovu podataka iz izvještaja VKME, broj poseta osobama koje se ne deklarišu i kašnjenja u periodu januar-decembar 2018. godine u različitim sektorima, sa povećanim prometom vodi sektor: trgovina na veliko i malo, 2.278 poseta, zatim građevinski sektor, od 704 ostvarene posete uz dodatni promet preko 8,5 miliona evra; ostvarenih sa dodatnim prometom preko 6 miliona evra;

prerađivačka industrije, od 695 ostvarenih poseta sa dodatnim prometom od 3 miliona evra; usluge smeštaja i ishrane, od 374 ostvarenih poseta sa dodatnim prometom od 632.791 evra, i tako dalje.

5. Specifični planovi ispunjenja za grupu rizika za 2019. godinu

Na osnovu analize podataka o ispunjenju tokom 2018. godine, ove analize se takođe odražavaju u delu identifikacije rizika koji se odražavaju u ovom dokumentu na različite podele kao što su: oblasti ispunjenja, vrste poreza, veličina poslovanja ili industrija, kao i na osnovu preporuka MMF-a iz misije iz decembra 2018. godine, sledeći su konkretni planovi ispunjenja koje će biti izrađeni na osnovu analize ispunjenja i sprovedeni tokom 2019. godine.

Građevinska industrija:

- Analiza ispunjenja razvijena u K1-2019
- Plan ispunjenja sproveden od K1-2019 i nadalje

Industrija Hotela & Restorana:

- Analiza ispunjenja razvijena u K1-2019
- Plan ispunjenja sproveden od K2-2019 i nadalje

Neformalno zapošljavanje:

- Analiza ispunjenja razvijena u K2-2019
- Plan ispunjenja sproveden od K3-2019 i nadalje

Roba bez dokumentacije & nedostatak u zalihama:

- Analiza ispunjenja razvijena u K2-2019
- Plan ispunjenja sproveden od K3-2019 i nadalje

Ne registracija:

- Analiza ispunjenja razvijena u K3-2019
- Plan ispunjenja sproveden od K4-2019 i nadalje

Aktivnosti na terenu u vezi sa izborom slučajeva za kontrole ili posete vezane za sprovođenje ovih planova će se zasnivati na modulu analize rizika, odnosno na slučajevima koji imaju visoku procenu rizika u okviru ovih grupa, ili odabir slučajeva koji će rezultirati iz drugih analiza koje se obavljaju prilikom izrade specifičnih planova.

Dok, što se tiče raspodele kontrola i poseta iz ukupnog godišnjeg iznosa ovih aktivnosti, planom je predviđeno kontinuirano smanjenje određivanja slučajeva iz dopunskih aktivnosti koje se temelje isključivo na riziku visokog rizika iz modula za analizu rizika, stvarajući što više veći prostor za aktivnosti zasnovanih na sprovođenje specifičnih planova ispunjenja koji bi takođe koristili modul analize rizika, ali koji bi se unapred fokusirali na ciljne skupine rizika kroz prethodno specifične planove ispunjenja.

Na osnovu gore navedenog pristupa u vezi sa raspodelom kontrola i poseta, za 2019. godinu planiramo da 30% od ukupnog broja ovih aktivnosti sprovede konkretne planove, s namerom

da se u narednim godinama taj postotak značajno poveća do 90% slučajeva posvećeno je sprovođenju ovih planova.

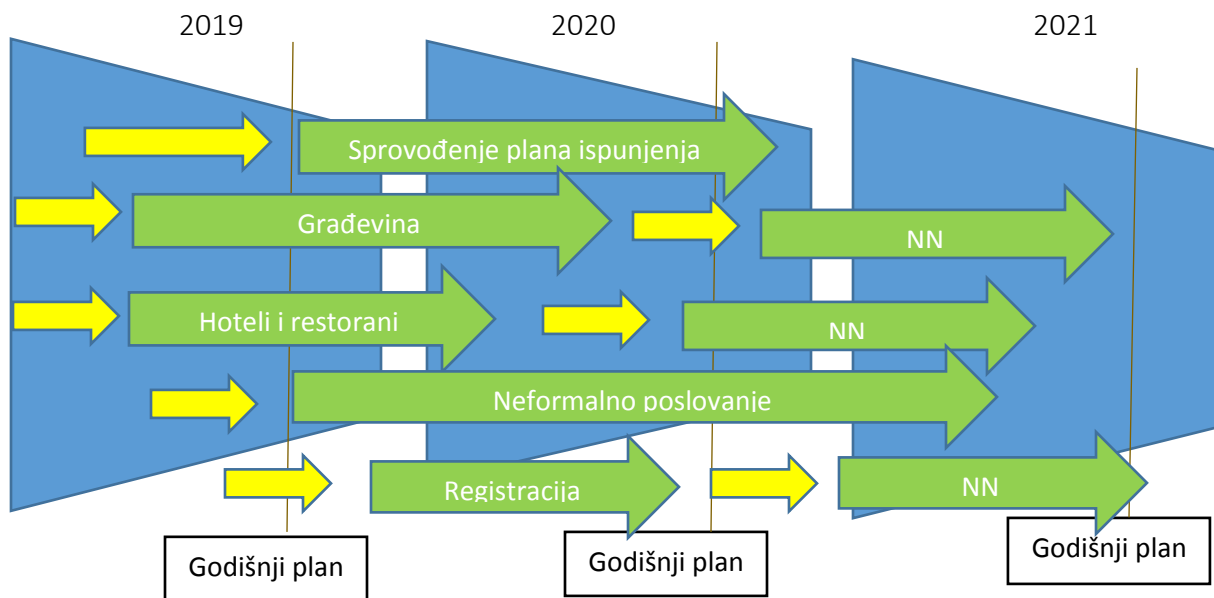
Da bismo razradili pristup raspodele kontrola i poseta, predstavimo u nastavku model koji je predložen od strane MMF-a tokom misije u decembru 2018. godine.

Raspodela kontrola i poseta – model načela

Sprovođenje nekih od specifičnih planova ispunjenja planiranih za 2019. godinu može se nastaviti u narednim godinama, u zavisnosti od procesa analize prilikom izrade ovih planova. U nastavku ćemo predstaviti primer koji je preuzet od preporuka MMF-a u vezi sa specifičnim planovima i njihovom sprovođenju.

Analiza ispunjenja, planiranje i sprovođenje – primer

Plan u vezi sa dopunskim aktivnostima

6. Plan u vezi sa dopunskim aktivnostima ispunjenja za 2019. godinu

Plan koji se odnosi na dopunske aktivnosti uključuje sve aktivnosti kontrola i poseta koje nisu deo specifičnih planova ispunjenja za rizične grupe 2019. godine.

Izbor slučajeva za kontrole u okviru ovog plana će se vršiti isključivo na osnovu modula rizika, čime se vrši odabir slučajeva koji imaju visoku ocenu rizika, bez obzira na sektor kojem pripadaju, fokusirajući se uglavnom na srednja i velika poslovanja. Što se tiče poseta, one će takođe biti dodeljeni modulom rizika sa koncentrisanim fokusom na mala poslovanja fokusirajući se na rešavanje opasnosti visokog rizika. U nastavku sledi tabela raspodele poseta vezanih za dodatne aktivnosti ispunjenja.

Raspodela poseta vezanim sa dopunskim aktivnostima ispunjenja 2019.					
Sektorske pokrivenosti					
Sektor trgovine na veliko i malo 30%	Sektor prerađivačke industrije 20%	Druge uslužne aktivnosti 15%	Sektor finansijskih aktivnosti i sigurnosti 5%	Sektor aktivnosti nekretnina 10%	Drugi sektori 20%
=100%					
Veličine poreskih obveznika					
Mikro & Male 50%		Srednje 30%		Velike & OVPO 20%	
=100%					
Vrste poseta i njihovo fokusiranje					
Poverljivost dokumentacije 25%	Posete za fiskalne kase 15%	Preteće posete & sakupljanje info 10%	Posete refundiranja 10%	Posete u vezi sa ne deklarisanjem 10%	Ostale posete 30%
=100%					
<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuirano kreditiranje; • Transakcije sa ne aktivnim poreskim obveznicima kod Knjiga Kupovine-prodaje; • Česte ispravke deklaracija; • Ne usklađenosti sa podacima trećih strana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne opremanje poslovanja sa fiskalnom kasom; • Ne izdavanje fiskalnih kupona; • Veći promet od onog deklarisanog. 	<ul style="list-style-type: none"> • Posete kod poslovanja koje pod deklarišu; • Posete poslovanjima koje imaju dodan intenzitet rada; • Druge posete s ciljem sakupljanja raznih informacija. 	<ul style="list-style-type: none"> • Povezane posete sa ciljem verifikacije traženog iznosa refundiranja od strane poreskih obveznika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osobe koje ne deklarišu u PDV, PD, CD, IS, QS, WR, IR, WM; • Kašnjenja u deklarisanju u PDV, PD, CD, IS, QS, WR, IR, WM; • Deklarisanje sa nula u PDV, PD, CD, IS, QS, WR, IR, WM; • Ne deklarisanje knjiga(KP & KP). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuirani gubici; • Promet blizu praga za registraciju u PDV ili PD/CD; • Poreska obaveza je manja nego prosek sektora; • Druge posete za registraciju ili objavljivanje.

ORGANIZIMI TERRITORIAL SIPAS ATK-së

www.atk-ks.org

Adresa: Këndi i rrugëve Bill Clinton & Dëshmorët e Kombit
10000 Prishtinë, KOSOVË

Tel & Fax: (+381 38) 200 250 48 & 200 250 07

E-mail: info@atk-ks.org